

היום לפני 62 שנה: הכנסת אישרה כי לא תחוקק חוקה

רויטל בלומנפלד 13.06.2012 12:00

ב-13 ביוני 1950 קבעה הכנסת הראשונה לישראל, שנקראה אז "האסיפה המכוננת", כי בישראל לא תחוקק חוקה כפי שנהוג ברוב המדינות שבהן שיטת הממשל הינה מונרכיה חוקתית (בין אם דמוקרטיות או דמוקרטיות ייצוגיות, ואף מדינות פשיסטיות בעבר). במקום, נקבע כי חוקי יסוד יהיו לימים לחוקת ישראל. בפועל, עד עצם היום הזה לא הושלמה ההחלטה להשמת החוקה ונושאים אזרחיים רבים לא הוסדרו במערכת החוקים הקיימת.

ההחלטה נקראה "החלטת הררי", מאחר והתבססה על הצעת חוק שהגיש ח"כ יזהר הררי מסיעת הפרוגרסיבים, שכיהן אז כיו"ר ועדת הכנסת. היא פורסמה ב'הארץ' כשבועיים לפני שהגיעה לכנסת: "הכנסת הראשונה מטילה על ועדת החוקה, החוק והמשפט להכין הצעת חוקה למדינה. החוקה תהיה בנויה פרקים פרקים, כך שכל אחד מהם יהווה חוק יסודי בפני עצמו. הפרקים יובאו לוועדת הכנסת ובמידה והוועדה תסיים את עבודתה, כל הפרקים יחד יתאגדו לחוקת המדינה".

הצעתו של הררי לא התקבלה בתמימות דעים, ועוכבה בשל התנגדותן של המפלגות הדתיות להטלת הרכבת חוקי היסוד על ועדת הכנסת. "אמש, לאחר ישיבת הכנסת, נתחדשו המגעים בין נציגי מפא"י ובין נציגי הסיעות הדתיות", דיווח סופרו הפרלמנטרי של 'הארץ'. "מר י.קוסוי (מפא"י) חיבר נוסח פשרה חדש הנבדל מהצעתו של הררי, שאינו כולל כל הטלת חובה על הוועדה ואינו קובע דרך חקיקה מפורטת מראש. הפרוגרסיבים מוכנים כנראה להסכים לכל נוסח הדוגל לפחות בעקרון של חקיקת חוקה. מן הצד השני קיימת נטייה בקרב רוב הדתיים להסכים להצעת קוסוי הואיל והיא מחלישה את העיקרון של חקיקת חוקה".

גם נציגי אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל דחו את הנוסח מאחר שמועצת גדולי התורה של אגודת ישראל מסרו להם כי התורה היא החוקה. לבסוף הסיעות הדתיות נמנעו בהצבעה. חברי כנסת שונים השמיעו קולות התנגדות גם בתואנה כי המדינה עדיין בראשית דרכה וקולטת עולים חדשים רבים, ועל כן נכונו שינויים דמוגרפיים דרמטיים שלהם יהיו השלכות אזרחיות. גם דוד בן-גוריון לא נמנה עם נלהבי כתיבת החוקה, בשל יכולתה לרסן את כוחו והשפעתו על עיצובה של המדינה החדשה.

בפועל חוק היסוד הראשון נחקק רק ב-1958, בכנסת השלישית למדינת ישראל, ואילו עד 1992 נחקקו חוקים למוסדות הממשלה. רק לאחר 1992 נוספו מעט חוקי יסוד שעסקו בזכויות האדם.